

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 10Co/26/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5315210883
Dátum vydania rozhodnutia: 18. 08. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Róbert Urban
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2020:5315210883.1

Uznesenie

Krajský súd v Žiline, ako odvolací súd, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Róberta Urbana a sudcov JUDr. Amálie Paulerovej a JUDr. Erika Vargu, v právnej veci žalobcu Mgr. R. T., nar. X.X.XXXX, bytom A., M. XXXX/X, právne zastúpeného advokátom JUDr. Ladislavom Ščurym, so sídlom S., Y. XXXX, proti žalovaným: 1/ U. T., nar. XX.X.XXXX, bytom A. XXX, 3b/ Y. L., bytom U., W., F. XXX/XXX, Česká republika, právne zastúpenej advokátom JUDr. Antonom Kupšom, so sídlom S., Y. XX, 4/ T. Y., nar. XX.X.XXXX, bytom S., S. XXXX, 7/ Y. Y., nar. X.X.XXXX, bytom A. XXX, 8/ E. Y., rod. T., nar. X.X.XXXX, bytom F. XX, zastúpenej splnomocnenou zástupkyňou U. I. (žalovanou v rade 10), 9/ E. T., rod. J., nar. X.XX.XXXX, bytom S., Y. XXXX/XX, 10/ U. I., rod. T., nar. XX.X.XXXX, bytom A. - L. XXX, 11/ R. T., nar. XX.X.XXXX, bytom A., u Q. XXX, 17/ E. Y., na neznámom mieste, 18/ J. V. U., rod. U., nar. XX.X.XXXX, bytom T. XXX, 19/ Y. M., rod. Y., nar. XX.XX.XXXX, bytom S., Z. XXX/XX, žalovaní v rade 7/, 18/ a 19/ právne zastúpení Advokátska kancelária JUDr. Peter Strapáč, PhD., s.r.o., so sídlom S., Ul. XX. W. XXXX, 20/ U. V., rod. Y., nar. X.X.XXXX, bytom A. XXX, 21/ S. Y., na neznámom mieste, žalovaní v rade 17/ a 21/ zastúpení Slovenským pozemkovým fondom, so sídlom Bratislava, Búdkova 36, o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva, na základe odvolania žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Čadca, č. k. 10C/316/2015-280 zo dňa 8. marca 2019 takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom okresný súd žalobu (v celom rozsahu) zamietol. Konštatoval, že „žalobca vzhľadom na absenciu rozhodujúcich skutkových a právnych tvrdení a k nim zodpovedajúcich dôkazov v konaní nepreukázal opak rozhodujúcich skutočností, na základe ktorých bolo príslušným správnym orgánom potvrdené vlastnícke právo žalovaných k sporným nehnuteľnostiam, súd preto z takéhoto hodnoverného stavu zápisu v príslušnom katastri nehnuteľností vychádzal, a to bez toho, aby za takýchto okolností bolo potrebné, aby strana žalovaných ďalej musela v sporovom konaní hodnovernosť zápisu svojho vlastníctva k spornej nehnuteľnosti sama dokazovať a ktorej prislúcha ochrana vlastníckeho práva v zmysle § 123 a nasl. Obč. zák.“. Dodal, že v priebehu konania došlo k viacerým prevodom, ako aj prechodom spoluvlastníckych podielov. Žalobca - okrem iného - nadobudol vlastnícke právo „k podielu pod B7“ na základe zámennej zmluvy s U. V., ktorá skutočnosť nesvedčí o jeho „dobromyseľnosti, že sporné nehnuteľnosti patria do jeho výlučného vlastníctva“. Taktiež žalobca nepreukázal titul nadobudnutia vlastníckeho práva k predmetným pozemkom jeho právnymi predchodcami.

2. O trovách konania rozhodol okresný súd tak, že v spore plne úspešní žalovaní majú nárok na ich náhradu v rozsahu 100%.

3. Proti tomuto rozsudku v zákonom stanovenej lehote podal odvolanie žalobca, ktorý sa domáhal jeho zrušenia a vrátenia veci na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Namietal, že okresný súd síce na pojednávaní dňa 8.3.2019 pripustil zmenu návrhu/žaloby, ale takéto procesné uznesenie nedoručil subjektom, ktoré neboli na danom pojednávaní prítomné. S výnimkou žalovaných 7/, 18/ a 19/ sa tak ostatní žalovaní nemali možnosť k zmenenej žalobe vyjadriť. Napadnutý rozsudok považoval za

nepreskúmateľný a zmätočný (aj) preto, že hoci okresný súd hovorí o viacerých prevodoch, ktoré nesvedčia o dobromyseľnosti žalobcu, „žalobca vie len o jednom prevode“. Navyše, predmetnou zámennou zmluvou s U. V. iba „v podstate nahradili pôvodné ústne zámenné zmluvy“.

4. Odvolateľ poukazoval na porušenie zásady rovnosti strán, keď okresný súd dával výrazne väčší priestor žalovaným 7/, 8/ a 19/ (naopak, opomínal - predovšetkým v neskoršom štádiu konania - Slovenský pozemkový fond ako zástupcu žalovaných 17/ a 21/). Žalovaní 7/, 18/ a 19/ pritom nevedeli ani na mieste samom ukázať sporné pozemky a vypovedali značne rozporne až účelovo (ktoré nezrovnalosti odvolateľ podrobne popísal). Okresný súd však uveril ich nepravdám, a nie pravdivým tvrdeniam žalobcu.

5. Žalobca zdôrazňoval dlhodobé užívanie sporných pozemkov jeho právnymi predchodcami a následne ním samotným (spolu s manželku). Uviedol, že napriek zmene žaloby zotrval na svojich pôvodných tvrdeniach o reálnom vydelení pozemkov (ústnymi zámennými zmluvami s ostatnými pozemnoknižnými spoluvlastníkmi) na začiatku 20. storočia ešte pre jeho starých rodičov, o následnom užívaní sporných nehnuteľností rodičmi žalobcu a o darovaní nimi pôvodným žalobcom 1/ a 2/. Z dôvodu predbežného právneho posúdenia okresného súdu o neplatnosti danej darovacej zmluvy len „upravil návrh“. Odvolateľ doplnil, že s výnimkou žalovaných 7/, 8/ a 19/ ostatní žalovaní so žalobou súhlasili, vrátane akceptácie tvrdení o „dávnej deľbe“.

6. Žalovaní 7/, 18/ a 19/ žiadali rozsudok okresného súdu potvrdiť. S odkazom na zmeny žaloby vykonané žalobcom nesúhlasili s tým, že žalobca v priebehu konania zotrval na svojej pôvodnej žalobe. Zdôrazňovali, že žalobca nijakým spôsobom nepreukázal reálnu deľbu pozemkov. Zároveň jeho rodičia, určenia sporných pozemkov do dedičstva po ktorých sa domáha, nemajú žiadny nadobúdaci titul. Označení žalovaní rovnako nesúhlasili s tým, že by nevedeli identifikovať sporné pozemky na mieste samom.

7. V následnej reakcii žalobca zotrval na svojom odvolaní, vrátane zásadnej časti súvisiacej argumentácie a tvrdenia žalovaných 7/, 18/ a 19/ označil za účelové.

8. Rovnako títo žalovaní zotrvali na svojom prvotnom vyjadrení v rámci odvolacieho konania. K ich podaniu sa vyjadrili žalovaní 1/ a 3a/ (žalovaný 1/ bez doloženia plnomocenstva pre advokáta, ktorý podanie bezprostredne vykonal - pozn. odvolacieho súdu), ktorí uviedli, že sa pridávajú svojich doterajších prednesov a súhlasia s rozhodnutím súdu v ich neprítomnosti.

9. Nad zákonom predpokladaný procesný rámec sa opakovane vyjadril žalobca a opätovne poukazoval na účelovosť postoja žalovaných 7/, 18/ a 19/. Mal za to, že neuniesli dôkazné bremeno ich tvrdení. Považoval za „priam žalostné“, ako okresný súd uveril a „naletel“ ich tvrdeniam.

10. Ostatní žalovaní zostali v priebehu odvolacieho konania nečinní.

11. Krajský súd, ako súd odvolací, vec preskúmal v rozsahu a z dôvodov vymedzených v odvolaní (§ 379 a § 380 ods. 1 CSP) a bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie podľa § 389 ods. 1 písm. b/ v spojení s § 391 ods. 1 CSP.

12. Okresný súd (doslova až bezbreho) akceptoval všetky procesné úkony žalobcu, resp. pôvodných žalobcov 1/ a 2/. Paradoxne práve v spojitosti s takýmto postupom sa dopustil nedôslednosti, ktorá má/mala za následok porušenie práv časti žalovaných na spravodlivý proces. Zodpovedá (procesnému) stavu veci odvolacia námietka žalobcu, že o zmene žaloby rozhodol okresný súd len na pojednávaní dňa 9.3.2019, a preto žalovaní (s výnimkou žalovaných 7/, 18/, 19 a Veroniky Klieštikovej - pôvodnej žalovanej 2/ resp. v dôsledku zmien v priebehu konania žalovanej 20/) nemali možnosť sa k zmenenej žalobe vyjadriť. Dotknuté uznesenie nebolo ani písomne vyhotovené, a teda ani následne neskôr (bez ohľadu na ne/relevantnosť takéhoto postupu) doručované (§ 142 ods. 3 CSP) žalovaným neprítomným na pojednávaní dňa 9.3.2019.

13. Opodstatnenou je i odvolacia námietka týkajúca sa nedostatočnosti odôvodnenia napadnutého rozsudku. Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia je neoddeliteľnou súčasťou základného práva na spravodlivý súdny proces, resp. ústavného práva na súdnu a inú právnu ochranu. Uvedenému musí zodpovedať i určitá kvalita súdneho rozhodnutia tak, aby boli dostatočne zrejmé určujúce východiská, úvahy a z nich rezultujúce (jednotlivé) závery konajúceho súdu.

14. V posudzovanom odôvodnení (z hľadiska podstaty záverov okresného súdu najmä v bodoch 17. až 24. odôvodnenia) takáto štruktúra, zodpovedajúca aj druhej a tretej vete § 220 ods. 2 CSP, absentuje.

Popri uvedení všeobecne akceptovaných stanovísk ohľadne inštitútu vydržania (body 17. až 19., či 23. odôvodnenia rozsudku okresného súdu), ktoré sú však bez akejkoľvek úpravy použiteľné v akomkoľvek inom rozhodnutí týkajúcom sa vydržania, sú konkrétne závery viažuce sa na jedinečné okolnosti súdnej veci neprimerane strohé až arbitrárne.

15. Okresný súd len konštatuje, že žalobca nepreukázal titul nadobudnutia vlastníckeho práva k predmetným pozemkom jeho právnymi predchodcami, ale z odôvodnenia vôbec nie je zrejmé, o ktorých právnych predchodcov hovorí a ako vyhodnotil žalobcom, resp. pôvodnými žalobcami 1/ a 2/ tvrdené tituly postupného nadobúdania vlastníckeho práva. Jediná ako-tak konkrétnejšia zmienka okresného súdu sa viaže k zámennej zmluve žalobcu s U. V.; uzavretej v priebehu sporu (28.5.2018). Aj túto zmluvu však okresný súd hodnotí vo vzťahu k dobromyseľnosti výlučného vlastníctva žalobcu, hoci v dôsledku pripustenej zmeny žaloby rozhodoval o určení (v 1) do dedičstva po jeho rodičoch. Navyše, i predtým žaloba nesmerovala k určeniu výlučného vlastníctva žalobcu, ale k určeniu, že sporné pozemky patria do bezpodielového spoluvlastníctva manželov - pôvodných žalobcov 1/ a 2/.

16. Aj pri prehliadnutí značnej komplikovanosti zhrňujúceho záveru okresného súdu (citovaného v bode 1. tohto odôvodnenia) mu nepredchádza v rámci odôvodnenia napadnutého rozhodnutia žiadna konkrétna úvaha, či vymedzenie jedinečných (vlastných len súdnej veci) skutkových i právnych východísk, ktorých by mohol byť vyústením. Súdne rozhodnutie musí ozrejmovať skutkové a právne závery takým spôsobom, aby účastník (strana sporu) nemusel hľadať odpoveď pre vec rozhodujúce skutočnosti v rovine dohadov a aby mohol skutkovo aj právne proti rozhodnutiu argumentovať (bližšie napr. uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8 Cdo 85/2020 z 25.6.2020).

17. Celkovo je nutné konštatovať, že postup okresného súdu pri prejednávaní a rozhodovaní v súdnej veci (minimálne) vykazuje znaky nesústreďenosti; čo platí aj o skúmaní procesných podmienok. V prvotnej žalobe vtedajší žalobcovia 1/ a 2/ označili za účastníka Slovenský pozemkový fond, ktorý mal konať až za päť osôb (tvrdených neznámych vlastníkov). V posudzovanom rozhodnutí okresný súd označuje za strany sporu priamo takéto fyzické osoby (aktuálne už len žalovaní 17/ a 21/) s dovetkom „na neznámom mieste“. K tejto „disproporcii“ v označení dotknutých strán okresný súd neuvádza nijaké bližšie vysvetlenie.

18. Pokiaľ ide o fyzické osoby, stranou sporu môže byť len žijúca fyzická osoba; t.j. fyzická osoba, ktorá má spôsobilosť mať práva a povinnosti (§ 61 CSP v spojení s § 7 Obč. zák.). V tomto smere nebolo v priebehu konania predložené žiadne konkrétne (verifikovateľné) tvrdenie o tom, že v prípade žalovaných 17/ a 21/ (E. Y. a S. Y.) sa jedná o žijúce fyzické osoby. Počas prejednávania sporu bolo pritom - po náležitom vyhodnotení a prešetrení súvisiacich záznamov v katastri nehnuteľností - vo vzťahu k ďalším subjektom (tiež pôvodne označovaným ako fyzické osoby na neznámom mieste) zistené, že sa nejedná o hodnoverný údaj; t.j. nejde o neznáme žijúce fyzické osoby. Predmetné okolnosti je nevyhnutné ozrejmiť i vo vzťahu k žalovaným 17/ a 21/ a až následne vyhodnotiť, či je možné vo vzťahu k nim konať so Slovenským pozemkovým fondom ako ich zástupcom.

19. Úlohou okresného súdu tak v ďalšom postupe vo veci bude ozrejmiť „status“ žalovaných 17 a 21/ tak, aby boli stranami sporu len subjekty s procesnou subjektivitou (§ 61 CSP), vypracovať uznesenie o pripustení zmeny žaloby z 9.3.2019 a doručiť ho stranám/žalovaným neprítomným na dotknutom pojednávaní. Samozrejme, v rámci meritórneho rozhodnutia vyhotoviť odôvodnenie zodpovedajúce vyššie spomínanému § 220 ods. 2 CSP.

20. Bez ohľadu na doteraz rozoberané zásadné (procesné) nedostatky, ktoré priamo viedli k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, krajský súd dopĺňa niekoľko poznámok vo vzťahu k meritórnej podstate súdneho prípadu. V konaniach o určení vlastníckeho práva, vrátane konaní o určení, že vec patrí do dedičstva, je prioritným vymedzenie (právneho) titulu, od ktorého sa tvrdené vlastníctvo má odvíjať. Dotknuté vymedzenie musí byť skutkovo jednoznačné, aby v nadväzujúcom procese dokazovania bolo overiteľné.

21. Z tohto pohľadu nepostačuje maximálne všeobecné tvrdenie o dávnej del'be pozemkov. Takéto tvrdenie musí byť náležite konkrétne tak v otázke jeho subjektov, ako i v otázke jeho predmetu (okrem iného aj z hľadiska toho, či dotknuté subjekty/osoby boli vôbec oprávnené - hoci i takýmto právne neperfektným spôsobom - disponovať s určitým spolu/vlastníctvom) a rovnako tak v časových údajoch; a to vo vzťahu ku každému zo subjektov označených v tvrdenom reťazci právnych predchodcov. Ak argumentácia dotknutej strany sa odvíja od rozhodnutia publikovaného v Úradnej zbierke rozhodnutí Najvyššieho súdu (prvej) Československej republiky č. 911/1932 musí byť zrejmé, ktorého konkrétneho spoluvlastníckeho vzťahu sa týka. Ide však o inú situáciu, než akú predstavujú ústne zámenné

zmluvy výlučných vlastníkov. Parafrázujúc samotného odvolateľa z jeho ostatného vyjadrenia v rámci odvolacieho konania, je namieste uviesť, že v tomto ohľade žalobca uviedol „priam žalostne“ málo konkrétnych skutkových tvrdení.

22. Až v prípade ustálenia a preukázania existencie relevantného titulu (oprávnenej) držby sa môžu stať významnejšími okolnosti užívania sporných nehnuteľností. Krajský súd zdôrazňuje, že samotná držba, hoci aj dlhoročná a nerušená, nie je spôsobilá nahradiť existenciu (v tomto prípade domnelého) nadobúdacieho titulu. Rovnako nie je podstatné, či (spolu)vlastník zapísaný v katastri nehnuteľností dokáže presne na mieste samom označiť spornú časť nehnuteľnosti. Osobitne, ak ide o nehnuteľnosť, ktorá je súčasťou väčšieho celku a zároveň z dôvodu jej faktického užívania iným subjektom (vrátane oplotenia) nie je bezprostredne dotknutému (spolu)vlastníkovi prístupná. Vo všeobecnosti platí, že neužívanie predmetu vlastníctva nemá žiaden vplyv na zánik vlastníckeho práva. Inými slovami, pokiaľ (spolu)vlastník neužíva predmet svojho (spolu)vlastníctva, nedochádza k zániku jeho vecného - spolu/vlastníckeho - práva.

23. Ako výrok závislý od meritórneho výroku musel byť zrušený aj výrok o nároku na náhradu trov prvoinštančného konania. V novom rozhodnutí v zmysle § 396 ods. 3 CSP rozhodne okresný súd i o nároku na náhradu trov aktuálneho odvolacieho konania.

24. Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu dovolanie n i e j e príпустné.